

Filmový cestovní ruch v Libereckém kraji

Bakalářská práce

Studijní program: B6208 – Ekonomika a management
Studijní obor: 6208R175 – Ekonomika a management služeb - Cestovní ruch
Autor práce: **Anna Flanderková**
Vedoucí práce: Ing. Lenka Červová, Ph.D.

Film tourism in the Liberec region

Bachelor thesis

Study programme: B6208 – Economics and Management

Study branch: 6208R175 – Tourism

Author: **Anna Flanderková**

Supervisor: Ing. Lenka Červová, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Anna Flanderková**
Osobní číslo: E16000105
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: B6208R175 – Ekonomika a management služeb – Cestovní ruch
Zadávací katedra: katedra marketingu a obchodu
Vedoucí práce: Ing. Lenka Červová, Ph.D.
Konzultant práce: Bc. Pavlína Sacherová
Referent oddělení městského informačního centra

Název práce: **Filmový cestovní ruch v Libereckém kraji**

Zásady pro vypracování:

1. Stanovení cílů bakalářské práce.
2. Teoretická východiska – filmový cestovní ruch (podstata, význam, přínosy).
3. Cestovní ruch v Libereckém kraji.
4. Návrh produktů filmového cestovního ruchu.
5. Formulace závěrů.

Seznam odborné literatury:

- BEETON, Sue. 2005. *Film-Induced Tourism*. Clevedon: Channel View Publications. ISBN 1-84541-015-7.
- KOTÍKOVÁ, Halina. 2013. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu: nové produkty z hlediska motivace účastníků cestovního ruchu: nové trendy v nabídce turismu pro specifické skupiny: názorné příklady ze zahraničí i z České republiky*. Praha: GRADA Publishing. ISBN 978-80-247-4603-6.
- LAUDIN, Radek. 2011. *Nejkrásnější filmová místa křížem krážem po Česku*. Praha: Fragment. ISBN 978-80-253-1182-0.
- RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. 2011. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: GRADA Publishing. ISBN 978-80-247-4039-3.
- PROQUEST. 2018. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2018-09-30]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>.

<i>Rozsah práce:</i>	min. 30 normostran
<i>Forma zpracování:</i>	tištěná / elektronická
<i>Datum zadání práce:</i>	1. října 2018
<i>Datum odevzdání práce:</i>	31. srpna 2020

prof. Ing. Miroslav Žížka, Ph.D.
děkan Ekonomické fakulty

L.S.

doc. Ing. Jozefína Simová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2018

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že texty tištěné verze práce a elektronické verze práce vložené do IS STAG se shodují.

8. 4. 2019

Anna Flanderková

Anotace

Bakalářská práce je zaměřena na filmový cestovní ruch v Libereckém kraji. Za pomoci odborné literatury jsou vysvětleny pojmy a popsána historie filmového cestovního ruchu. Dále jsou v bakalářské práci přiblíženy filmové lokality, které se v Libereckém kraji nacházejí. V praktické části jsou připraveny tři výlety po těchto filmových lokalitách. Každý výlet je určen pro jinou cílovou skupinu. Cílem je, za pomoci těchto připravených výletů, zvýšit zájem výletníku o filmová místa, a tak podpořit filmový cestovní ruch v Libereckém kraji.

Klíčová slova

filmový cestovní ruch, Liberecký kraj, filmové lokality, filmová kancelář, filmový výlet

Annotation

The bachelor thesis is focused on the film tourism in the region of Liberec. With the help of specific literature the expressions are explained and the history of the film tourism is described. Further there are movie locations mentioned in the thesis that are found in the region of Liberec. In the practical part there are three trips arranged to those movie locations. Every trip is designed for a different target group. The goal is to increase the interest of the visitors for the movie locations and to support the film tourism in the Liberec region.

Key words

film tourism, Liberec region, film locations, Film Office, film trips

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí bakalářské práce Ing. Lence Červové, Ph.D. za odborné vedení, věcné připomínky a za čas, který mi věnovala.

Obsah

Seznam ilustrací.....	9
Úvod.....	10
1 Filmový cestovní ruch	11
1.1 Vymezení pojmů a historie	11
1.2 Filmový průmysl	13
1.3 Klasifikace filmového cestovního ruchu.....	15
1.4 Typologie a produkty filmového turismu.....	18
1.4.1 Přínosy natáčení	20
1.4.2 Faktory a motivace k filmovému turismu	22
1.5 Marketing destinace	22
1.6 Nejznámější filmové lokace na světě	24
2 Filmový cestovní ruch v České republice.....	27
2.1 Podpora filmového turismu v ČR.....	27
2.2 Filmový cestovní ruch v Libereckém kraji	29
2.2.1 Lokality.....	29
2.2.2 Filmová kancelář v Liberci	32
3 Příprava výletu po filmových místech	34
3.1 Výlet č. 1 - rodinný výlet s malými dětmi.....	34
3.2 Výlet č. 2 – výlet pro mladý pár bez dětí	37
3.3 Výlet č. 3 – výlet (nejen) pro pamětníky.....	41
Závěr.....	44
Seznam použité literatury.....	46
Seznam příloh	51

Seznam ilustrací

Obrázek 1: Fotografie z filmu Odchod z Lumièrových továren	13
Obrázek 2: Klasifikace filmového cestovního ruchu	17
Obrázek 3: Význam filmu pro rozhodnutí o návštěvě destinace.....	18
Obrázek 4: Zámek Sychrov	31
Obrázek 5: Trasování výletu č. 1	37
Obrázek 6: Trasování výletu č. 2.....	40
Obrázek 7: Trasování výletu č. 3.....	43

Úvod

Bakalářská práce se zabývá filmovým cestovním ruchem v Libereckém kraji. Právě v Libereckém kraji se nachází mnoho filmových lokalit. Velkou část z nich lze nalézt přímo v Liberci. Ostatní filmová místa se nacházejí v Libereckém kraji spíše v přírodě. Cílem této bakalářské práce je zvýšit povědomí o těchto filmových lokalitách za pomoci připravených výletů, a tak zvýšit filmový cestovní ruch v Libereckém kraji.

Tématu filmového cestovního ruchu se věnuje řada autorů. Pro získání potřebných znalostí o teorii, jak o cestovním ruchu, tak o filmovém cestovním ruchu, byly mimo jiné používány publikace od Heleny Kotíkové, Sue Beeton a Zdenky Petřů. Informace o filmových místech v Libereckém kraji byly čerpány především z publikací od Radka Laudina a Petra Davida.

Bakalářská práce je rozdělena na tři hlavní části. V první části je rozebrán filmový cestovní ruch obecně. Jsou vymezeny pojmy a popsána krátce historie filmového cestovního ruchu. Je zde také uvedena klasifikace filmového cestovního ruchu, pro představu, které události patří do filmového cestovního ruchu. Podstatné jsou také přínosy a dopady filmového cestovního ruchu na destinaci. Druhá část práce je zaměřena na filmové lokality v Libereckém kraji. Důležitou součástí filmového cestovního ruchu v Liberci je Film Office Liberec, která se snaží zvýšit zájem o filmové lokality jak u filmařů, tak u diváků.

Na tyto kapitoly navazuje praktická část práce. V této části jsou připraveny tři výlety na filmová místa pro různé cílové skupiny. K těmto výletům jsou zhotoveny reklamní materiály v podobě plakátů. Každý plakát je přizpůsoben tak, aby přitahoval pozornost zvolené cílové skupiny. Cílem těchto výletů s rozdílnou náročností je nabídnout výletníkům předem připravený výlet, aby se zvýšil jejich zájem o filmové lokality v Libereckém kraji.

1 Filmový cestovní ruch

Filmový cestovní ruch patří mezi novější formy cestovního ruchu. Vznikl až v druhé polovině 20. století, pozornost mu však začala být věnována až ke konci tohoto století. V posledních letech došlo k velkému rozvoji filmového cestovního ruchu a to díky zvyšující se popularitě filmu a televize. Natočení snímku ovlivňuje filmovou destinaci a může tak zvýšit počet turistů v dané lokalitě. V řadě lokalit, po uvedení filmového či televizního snímku, vzrostl počet turistů několika set násobně.

1.1 Vymezení pojmů a historie

Definice filmového cestovního ruchu je v literatuře udávána následně: Motivem filmového cestovního ruchu je návštěva míst, ke kterým se vztahuje určitý film či audiovizuální dílo. Mezi filmový cestovní ruch též patří návštěva událostí a atraktivit, které se vztahují k filmu, seriálu nebo jinému audiovizuálnímu dílu (Kotíková, 2013).

Jelikož se jedná o novější specifickou formu cestovního ruchu, tak první cílená pozornost byla filmovému cestovnímu ruchu věnována až v 90. letech minulého století. V této době byly vydány první odborné studie a první definice tohoto turismu. Právě vzhledem k novosti tohoto tématu je označení obtížné a řada autorů udává různé názvy (Kotíková, 2013).

Pojmy Film-induced nebo Movie-induced Tourism označují turismus, který je spjatý s natočením určitého filmu. Zhlédnutí daného filmu motivuje diváka k návštěvě místa, kde byl natočen či místa, které představuje (Beeton, 2005).

Naopak pojmy Film Tourism nebo Movie Tourism zahrnují do své definice mnohem obsáhlejší význam. Tyto pojmy označují jako filmový turismus nejen místa, kde byl film natočen, ale i různé události. Mezi takové akce patří například filmové festivaly, přehlídky, muzea anebo výstavy (Kotíková, 2013).

Filmový turismus patří mezi novější formy cestovního ruchu. Film ovlivňuje pohled na danou lokalitu. Může mnoho lidí na místo přilákat nebo je naopak odradit od návštěvy. Film utváří místu image. Filmový turismus jako takový začal být vnímán až v 80. a 90. letech dvacátého století. Předchůdcem filmového cestovního ruchu byl literární turismus.

Při této formě turismu lidé navštěvují místa, která jsou popsána v různých literárních dílech či rodiště nebo místa pobytu autorů. Při tomto turismu je velice populární návštěva míst spojená s autory z 19. a 20. století. Ve Velké Británii jsou velice populární místa spojená s tvorbou sester Brontëových. V České republice v rámci literárního turismu je nejnavštěvovanější místo Babiččino údolí (Kotíková, 2013).

Vznik filmového turismu je spjat s filmem *Vzpouora na lodi Bounty*, z roku 1935. Zhlednutí tohoto filmu motivovalo turisty k návštěvě Tahity. Obdobně k návštěvě Rakouska motivoval turisty film *Za zvuků hudby* z roku 1965. Až 70 % z 300 000 filmových turistů uvedlo, že je k návštěvě Salzburgu motivoval právě tento film. Mezi další filmy, které pomohly k rozvoji filmového cestovního ruchu, patří *Niagara* (1953), *Most přes řeku Kwai* (1957) nebo film *Lawrence z Arábie* z roku 1962 (Roesch, 2009).

Až ke konci druhé poloviny 20. století se začaly natáčet filmy s velkým rozpočtem, které očekávaly velký vřděllek. V tomto období také vzrostl zájem o filmový cestovní ruch. Mezi takové filmy můžeme zařadit většinu dělů *Hvězdných válek* (1977- 2005), *Titanic* z roku 1997 nebo seriál *Dallas* (1978-1991) (Roesch, 2009).

1.2 Filmový průmysl

Začátky filmového průmyslu je možné datovat do konce 19. století. Ovšem velký rozvoj začal až ve 20. století. Od té doby se stal film velmi přínosným odvětvím v ekonomice.

Historiky je považován za první film *Odchod z Lumiérových továren*. Dvou minutový snímek, který vznikl v roce 1895, zobrazuje dělnice, které rychle krácejí v dlouhých sukních a nabraných halenkách po konci celodenní práce. Právě tímto krátkým snímkem, který je na obrázku číslo jedna, bratři Louis a August Lumiérové zahájili 28. prosince 1895 své 30 minut dlouhé představení, které se konalo v pařížském Grand Café v Indickém salónku (Płażewski, 2009).

Obrázek 1: Fotografie z filmu *Odchod z Lumiérových továren*

Zdroj: Česko-slovenská filmová databáze, 2018

- **Nejvýdělečnější filmy** - celkově nejvíce výdělečným filmem v historii je film *Avatar* z roku 2009. Sci-fi film o délce 2 hodin a 40 minut režiséra Jamese Camerona vydělal celkem po celém světě 2 787 965 087 amerických dolarů. Hned druhým nejvýdělečnějším filmem v historii je též snímek režiséra Jamese Camerona, a to film *Titanic* z roku 1997. V hlavních rolích se představili Leonardo DiCaprio a Kate Winslet. Celkový zisk činil 2 187 463 944 amerických dolarů. Třetím nejvíce výdělečným filmem je snímek z roku 2015, *Star Wars: Síla se probouzí*. V 2 hodiny a 16 minut dlouhém filmu od režiséra J. J. Abramse se v hlavních rolích ukázali John Boyega či Daisy Ridley. Film

vydělal 2 068 223 624 amerických dolarů. V žebříčku není zohledněna inflace (Box Office Mojo, 2018).

- **Nejdražší filmy** - nejdražším filmem v historii je snímek z roku 2011 Piráti z Karibiku: Na vlnách podivna. Film trvá 137 minut a v hlavních rolích hrají Johnny Depp a Penélope Cruz. Rozpočet na tento film byl 378,5 milionů amerických dolarů. Druhým nejdražším filmem je dílo režiséra Josse Whedona z roku 2015. Film Avengers: Age of Ultron měl rozpočet od studia 365 milionů amerických dolarů. Další film z dílny Marvel, Avengers: Infinity War z roku 2018. Měl rozpočet 316 milionů amerických dolarů. Tím se řadí na třetí příčku filmů s největším rozpočtem. V žebříčku nejdražších filmů není zohledněna inflace (Kinobox.cz, 2018).

- **Nejlépe hodnocené české filmy** - podle Česko-Slovenské filmové databáze, kde filmy hodnotí filmoví kritici, ale i běžní diváci, se na prvním místě dle procent umístil dokumentární snímek z roku 2018 Pásky z Nagana. Film obdržel hodnocení 95 %. Druhým nejlepším filmem, dle Česko-Slovenské filmové databáze, je snímek se stejnou tematikou, ale z roku 1998. Dokument jménem Nagano 1998 – hokejový turnaj století má hodnocení 94 %. Třetím nejlepším filmem dle databáze je drama a komedie Pelíšky z roku 1999 s hodnocením 91 % (Česko-slovenská filmová databáze, 2018).

1.3 Klasifikace filmového cestovního ruchu

Dle Connellové (2012) je nabídka v oblasti filmového turismu široká. Všechny typy jsou uvedeny níže a shrnuty v obrázku číslo dva.

- **Návštěva lokality z filmu** - návštěva místa, které bylo zobrazeno ve filmu, je asi nejčastější motivací filmového turismu. Může se jednat o skutečné místo, kde byl film natočen, nebo jen o fiktivní místo, které ve filmu bylo představováno. V České republice je zájem nejvíce spojován s Karlštejnem díky filmu Noc na Karlštejně. Ve Francii vzrostl zájem o různá turistická místa po natočení filmu Šifra mistra Leonarda. Naopak zájem o návštěvu „náhradního“ místa vyvolaly filmy o Vinnetouvi, které měly představovat divokou přírodu v Americe, ale byly natočeny na území dnešního Chorvatska. Podobným příkladem jsou filmy Pán prstenů, které byly natočeny na Novém Zélandě, ale představovaly fiktivní zemi Středozem (Connell, 2012).

- **Filmová studia** - dalším oblíbeným bodem filmového turismu je návštěva filmových či televizních studií. Taková místa navštěvují nejen filmoví fanoušci, ale i televizní diváci. Turisté si mohou ve studiích prohlédnout rekvizity, ateliéry či kostýmní fundus (Connell, 2012).

Nejnavštěvovanějším studiem v České republice jsou Barrandovské ateliéry. V tomto studiu jsou stálé expozice Filmpoint, ale také jsou zde realizovány komentované prohlídky, speciální programy pro školy či akce pro neziskové a charitativní projekty (Barrandov Studio, 2018).

- **Zábavní parky** - tato forma atraktivity nabízí celkové shrnutí atrakcí spojené s filmem či televizním pořadem. Většinou se jedná o park filmového studia, kde jsou vevnitř jednotlivé atrakce ve stylu filmu, které studio natočilo. Známý je Film Industrial Park v Číně nebo řetězec zábavních parků Disney. Jedná se o precizně zpracovanou nabídku služeb. Lidé mohou navštívit atrakce, kina, doprovodné programy. Zábavní park vždy nabízí ubytovací i stravovací zařízení (Connell, 2012).

Nejnavštěvovanějším zábavním parkem je jeden ze zábavních parků Disney, který se nachází na Floridě v USA. Každoročně tento park navštíví přes 18 milionů turistů. Park se nachází nedaleko Orlanda a poprvé byl otevřen v roce 1971 (Šokující planeta, 2015).

- **Účast na probíhajícím natáčení** - mnoho fanoušků má zájem účastnit se filmového natáčení a spatřit tak slavné herce a celkový průběh natáčení. Mnoho informací o probíhajícím natáčení je v současné době předáváno i prostřednictvím sociálních sítí (Connell, 2012).

Právě pro fanoušky, kteří se rádi účastní sledování probíhajícího natáčení, existují webové stránky On Location Vacations. Na těchto stránkách jsou informace o probíhajících natáčeních. Vždy je uveden název filmu, televizního pořadu nebo seriálu, adresa natáčení a slavné celebrity, které je možné spatřit. Zároveň mohou zájemci přispívat, pokud vědí o nějakém jiném natáčení (On Location Vacations, 2018).

- **Místa propagovaná ve filmu** - při této akci lidé navštěvují místa, která byla ve filmu prezentována, ale ve skutečnosti tam natáčení neprobíhalo. Zhlédnutí filmu vyvolá poptávku po místě, které bylo ve filmu ukazováno, přestože natáčení na onom místě vůbec neprobíhalo (Connell, 2012).

- **Organizovaná prohlídka po stopách filmu** - jedná se o komentované a organizované prohlídky, nejčastěji od cestovních kanceláří, po stopách lokalit, které byly zobrazeny ve filmu (Connell, 2012).

I v Liberci probíhá komentovaná prohlídka po stopách filmu. Účastníci se dozvědí zajímavosti z filmového zákulisí, i jak probíhaly proměny radničního interiéru v souvislosti s filmem. Liberecká filmová kancelář vždy vyvěsí termín prohlídky na svůj facebookový profil. Většinou se jedná o datum v polovině měsíce. Prohlídka má omezenou kapacitu a dospělého turistu vyjde na 50 Kč (Visit Liberec, 2018).

- **Sledování celebrit** - fanoušci filmů a televizních pořadů při tomto druhu turismu sledují své oblíbené celebrity při natáčení, fotí se s nimi a díky informacím, které šíří jiní fanoušci na sociálních sítích, jedou na místa, kde se právě tyto celebrity vyskytují. V Los Angeles se od roku 1935 pořádají prohlídky autobusy kolem domů slavných (Connell, 2012).

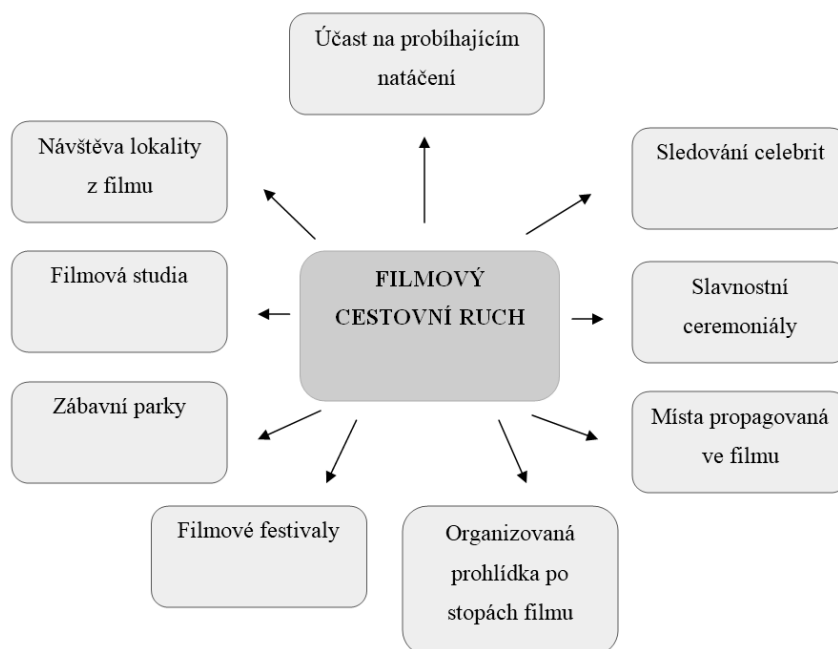
Prohlídky kolem domů slavných herců mají v Hollywoodu dlouhou tradici. Prohlídka se nazývá Celebrity Stars' Homes Tour. Tuto prohlídku je možné si objednat online a je obvykle dostupná od 9:30 hodin až do setmění každý den. Při této prohlídce je možné vidět domy slavných v Bel-Air, Beverly Hills i v Hollywoodu. Prohlídka trvá okolo 2

hodin. Je možné spatřit dům např. Elvise Presleyho, Katy Perry, Michaela Jacksona či Gwen Stefani (Starline Tours, 2018).

- **Filmové festivaly** - návštěva filmových festivalů patří nejen mezi filmový cestovní ruch, ale také Event turismus. Mezi nejpopulárnější ve světě patří filmový festival v Cannes, či Benátkách. V České republice je nejoblíbenější filmový festival v Karlových Varech (Connell, 2012).

Filmový festival v Karlových Varech je nejprestižnějším filmovým festivalem ve střední a východní Evropě. Každoročně festival představí okolo 200 filmů. Festival navštěvují odborníci, ale i filmoví laici. Za posledních deset let navštívili festival Robert Pattison, Barry Levinson, Jean Reno, Richard Gere či Antonio Banderas (KVIFF, 2018).

- **Slavnostní ceremoniály** - mezi filmový cestovní ruch též patří účast na ceremoniálech a udílení televizních či filmových cen. Účastníci mohou sedět rovnou v sále, kde událost probíhá. Před místem události jsou instalovány velkoplošné televizní obrazovky, na kterých mohou lidé ceremonii sledovat. Nejprestižnější světovou událostí je udělování filmových Cen Akademie – Oscar. (Connell, 2012).

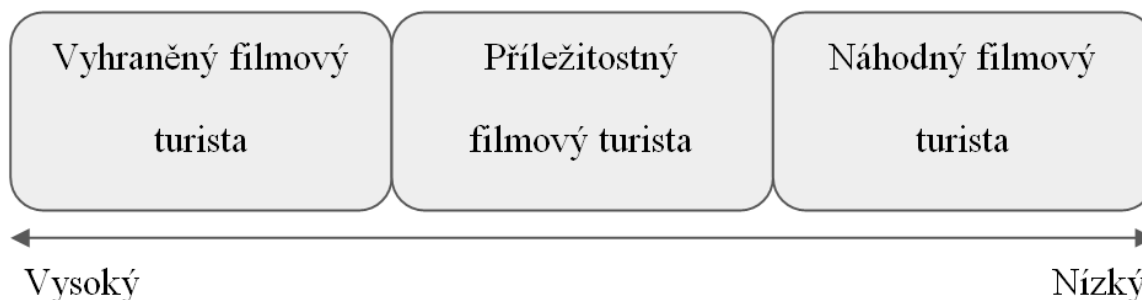
Obrázek 2: Klasifikace filmového cestovního ruchu

Zdroj: vlastní zpracování dle Kotíkové, 2013, str. 135

1.4 Typologie a produkty filmového turismu

V typologii filmového turisty se rozlišuje, jak intenzivně byl účastník turismu ovlivněn k návštěvě místa filmem. V základě se filmový turista dělí na tři typy (viz obrázek číslo 3): vyhraněný filmový turista, příležitostný filmový turista a náhodný filmový turista. Význam filmu pro rozhodnutí o návštěvě destinace zobrazuje obrázek níže (Kotíková, 2013).

Vyhraněný filmový turista je ten, pro kterého je film hlavním důvodem k návštěvě dané lokality. Jedná se o takové turisty, jejichž primárním cílem je navštívit lokalitu spjatou s filmem. Může jít např. o návštěvu filmového místa nebo filmového festivalu. Jeho motivace je nejsilnější a může se jednat o seberealizaci a je ovlivněno předchozí pozitivní zkušeností se zájmem o cestování. Příležitostný turista je ten, který má zájem o filmovou lokalitu, ale návštěva tohoto místa není rozhodujícím motivem jeho návštěvy či cesty. Motivací k návštěvě filmové lokality může být u příležitostného turisty únik od všednodennosti, zájem o novinky či vzdělání. Náhodný filmový turista cíl cesty nevybírá podle filmového místa, avšak takové místo může navštívit náhodně při jeho jiné cestě. Návštěvu filmového místa bere jako obohacení jeho cílové destinace (Macionis, 2004).

Obrázek 3: Význam filmu pro rozhodnutí o návštěvě destinace

Zdroj: vlastní zpracování dle Kotíkové, 2013, str. 136

Pokud je potřeba zvýšit návštěvnost a atraktivitu destinace je možné aplikovat různé produkty filmového cestovního ruchu. Takovým produktem může být:

- stezka po stopách filmu,
- ubytovací zařízení v objektu natáčení filmu,
- animační program,
- geocaching s místy ukrytí ve filmové lokalitě,
- mobilní aplikace provázející místem a filmem současně,
- aplikace filmovamista.cz,
- vyprávění autorů natáčení,
- cyklostezka vedoucí filmovou lokalitou,
- možnost razítka do filmového deníku,
- nákup suvenýrů,
- autogramiáda a setkání s herci z filmu,
- možnost přehrání části z filmu, kde je destinace zachycena,
- tematická prohlídka se speciálním výkladem či kostýmy,
- výstava filmu (rekvizit, kostýmů),
- pěší stezka na místa filmu,
- akce zaměřená na daný film,
- informační tabule s obrázky a popisem filmu.

Výše uvedené produkty nemusí být aplikovány jen za účelem zvýšení atraktivity nebo návštěvnosti filmu. Mohou být použity jako nástroj, jak zvýšit spokojenost návštěvníků (Kotíková, 2013 a Kamrádková, 2013).

1.4.1 Přínosy natáčení

Přínosy pro místo, ve kterém je film natočen, mohou být různé. Je možné je rozdělit na ekonomický přínos, přínos v oblasti turismu a obecné dopady filmového turismu. Do ekonomických přínosů mohou patřit výnosy spojené s natáčením, ale i zaměstnanost. Díky marketingu a propagaci místa, je možné zvýšit návštěvnost a s tím jsou spojeny dopady, které s sebou filmový turismus přináší (Czech Film Commission, 2018).

- **Ekonomický přínos natáčení** – ekonomický přínos v destinaci má zisk nejen z turismu spojeného s filmem, ale i s natáčením. Filmové štáby bydlí v hotelech v destinaci, stravují se zde. Dále si najímají dopravu, herce a místní štáby, platí komparsisty. Dále jsou zde výnosy, které nejsou přímo spojeny s filmovým natáčením. Jedná se o sekundární zdroje, které přímo nesouvisí s výrobou projektu. Mezi tyto zdroje může patřit právě filmový turismus, který začne již v průběhu natáčení a umocní se po odvysílání snímku. V lokalitě se zvýší počet pracovních míst a posléze daňové odvody obohatí státní rozpočet. Filmové produkce často podporují lokální zaměstnanost na úrovni kvalifikovaných pracovních míst a i nepřímo podporují zaměstnanost v přidružených službách. S příchodem zahraniční produkce je možné umožnit profesní růst domácích profesionálních filmařů a lidí spojených s filmem (Czech Film Commission, 2018).

- **Turismus a marketing destinace** - snímek může divákům přiblížit a ukázat místo, které předtím neznali. Film nebo televizní pořad tak zvýší povědomí o lokalitě u potencionálních turistů. Díky kampaním tak lze do regionu přivést značný obnos finančních prostředků, které v oblasti filmového místa příchozí turisté uplatní. Při splnutí kampaně a audiovizuálního díla může vzniknout velice efektivní možnost propagace destinace. Ze zahraničních příkladů je jasné, že efekt tohoto propojení má za výsledek efektivní kampaň se sníženými náklady (Czech Film Commission, 2018).

- **Dopady filmového turismu** - mezi hlavní tři přínosy filmového cestovního ruchu je možné zařadit zvýšení povědomí turistů o dané destinaci, dále zvýšení atraktivity lokalizace a v neposlední řadě přispívání k životaschopnosti cestovního ruchu (RILEY, Roger a Carlton VAN DOREN, 1992).

Zpravidla platí, že čím je film úspěšnější, tím větší je následná návštěvnost lokality filmovým turistou. Velká část dopadů filmového turismu je jako dopad cestovního ruchu obecně. Může se jednat o zvýšení příjmů, pracovní příležitosti, zlepšení kvality životní úrovně a například i infrastruktury. Filmaři mají vliv na to, co divák zhlédne na obrazovce a v jaké realitě tuto lokalitu vykreslí. Místí obyvatelé a místo pak musí žít s důsledky toho, jaký obraz lokality byl vykreslen a komu byl zobrazen (Heitmann, 2015).

Dopady u filmového turismu je možné vnímat dlouhodoběji, jelikož film může být zhlédnut opakovaně, čímž je zájem a lokalitu opakovaně posilován (Torchin, 2002).

Mimo pozitivních dopadů, také vznikají problémy při správě destinace, spojené s filmovým turismem. Může se jednat o dopravní kolony a nedostatek parkovacích míst, narušení soukromí obyvatel filmové lokality, krádeže filmových rekvizit a problémy s bezpečností. Dále se destinace může potýkat s nedostatečnou schopností vyhovět poptávce v místech, která nejsou připravená na náhlý zájem turistů. Problémem se může též stát nadměrné spoléhání na téma filmového cestovního ruchu nebo udržení poptávky po turismu z dlouhodobého hlediska (Connel, 2012).

Film může být také marketingovým nástrojem pro zvýšení návštěvnosti dané lokality. Po uvedení filmu, jak již bylo uvedeno výše, často vzroste počet návštěvníků destinace. Mezi příklady lze uvést film *Statečné srdce*, kdy po premiéře počet návštěvníků pomníku Williama Wallace ve Skotsku vzrostl o 300 %. Úspěšný snímek *Pláž* vyvolal nárůst zájmu mladých turistů o Thajsko o celých 22 %. Po sériích filmů s *Krokodýlem Dundee* vzrostl počet návštěv Austrálie o 20 % americkými turisty. Zájem o Normandii ve Francii se zvedl o 40 % návštěvnosti amerických turistů po uvedení snímku *Zachraňte vojína Ryana*. Ranč Southfork ze seriálu *Dallas* ročně navštíví 500 000 turistů. Díky filmu *Pýcha a předsudek* se návštěvnost anglického Lyme Parku zvedla o 150 %. Velký nárůst návštěvníků také zaznamenává Nový Zéland zapříčiněný triologií *Pán Prstenů*. Série filmů s *Harry Potterem* zvýšila návštěvnost napříč Velké Británie o 50 %. Národní park v Sydney zaznamenal o 200 % vyšší návštěvnost v roce 2000 po odvysílání snímku *Mission: Impossible 2*. Mezi dalšími filmy a seriály, které zapříčinily zvýšení návštěvnosti destinace, je možné jmenovat *Notting Hill*, *Forrest Gump*, *Čtyři svatby a jeden pohřeb* nebo *Tanec s vlky* (Hudson a Richie, 2006a).

1.4.2 Faktory a motivace k filmovému turismu

Specifickými faktory, které mohou ovlivnit filmový cestovní ruch je několik. Mezi hlavní lze zařadit úspěšnost filmu a počet diváků, kteří snímek zhlédli. Dalšími faktory jsou přístupnost a identifikace filmového místa pro filmového turistu, jak důležité bylo filmové místo pro děj a také kolik času filmu byla lokalita zobrazována. Faktorem je také jakou má turista představu o místě a jestli chce toto místo navštívit. Podstatný je také děj, který se na filmové lokalitě ve snímcích odehrává. Vzniká tak emocionální pouto turisty k místu. Mezi faktory také patří životní prostředí a jeho míra ochrany ve filmové lokalitě nebo jak lokalita může být pro turistu povědomá či se s ní může identifikovat (Hudson, 2006).

Na základě těchto faktorů vzniká motivace účastníka filmového cestovního ruchu. Tuto motivaci lze rozdělit na pull a push (Hudson, 2006):

- **Push motivace** – mezi tuto motivaci lze zařadit fantazii, útěk od reality, nostalgii, společenské postavení a prestiž, identifikaci turisty s dějem či místem, touhu po romantice či chuť naučit se něco nového nebo poznat nové místo.
- **Pull motivace** – do této motivace se řadí scénérie filmové lokality, filmový příběh, vliv filmových postav na diváka či znázornění životního stylu.

1.5 Marketing destinace

Marketing destinace je způsob řízení destinace, kdy cílem je zlepšit pověst oblasti, zvýšit zájem turistů o destinaci, přilákat investory, vzbudit v občanech hrdost na svou oblast, získat odůvodnění financování oblasti nebo zvýšit příjem např. pro rozšíření počtu a vybavení zařízení. Marketing destinace provádějí spíše orgány veřejného sektoru. Jedním z příkladů marketingu destinace může být location placement (Hospodářská komora České republiky, 2009).

Location placement je jeden z nejnovějších druhů product placementu. Jedná se o formu reklamy, kdy je destinace zachycena ve filmu, televizní reklamě či seriálu a to za účelem zviditelnění. Location placement dokáže ve výsledku ovlivnit u diváka představu o destinaci. Jedná se o reklamní taktiku, kdy si obchodníci začali uvědomovat, že komunikace vlivem product placement je lépe zacílená, než ostatní reklamní metody. Location placement je podceňován, když jsou známy vztahy mezi filmem a turismem.

Důvodem mohou být nedostačující výzkumy a data z nich vyplývající. Filmový turismus přitom může mít přínos pro region. Je udáváno, že v Anglii každý desátý zahraniční turista navštíví zemi, protože ji viděl ve filmu. V posledním desetiletí se ovšem rozmáhá spolupráce mezi turistickými organizacemi (např. vznik filmových kanceláří) a filmaři. Tato spolupráce je pro obě strany výhodná. Filmaři ušetří náklady a čas, naproti tomu se mohou lokality dobře zviditelnit. V mnoho zemích jsou tyto spolupráce ve vysoké míře podporovány. Lze uvést Nový Zéland, Island nebo Velkou Británii (Hudson a Richie, 2006b).

a) Před natočením filmu

Spolupráci mezi filmovou produkcí a turistickou organizací je dobré zahájit již před natáčením filmu a to z důvodu maximální účinnosti marketingové kampaně okolo natáčení filmu. Před začátkem natáčení by si měla turistická organizace v místě natáčení určit odborníka pro styk s veřejností, který bude komunikovat přímo s filmovými studií. Úkolem celé organizace by měla být propagace destinace filmovým studiím. Dále by se měla podílet na hledání nejlepší filmové lokace pro filmaře. Úspěšné je také zapojit hvězdy filmu či seriálu do propagace filmového místa a spojení s tiskem, který má spojitost s cestováním. Měly by být určeny fotografie a obrázky, které se budou pro propagaci používat. Organizace by se měla přesvědčit, že filmový dosah bude takový, aby ho viděli potencionální návštěvníci filmového místa. V neposlední řadě by měly být naplánovány aktivity, které propagují jiný sektor turismu. Může se jednat například o umění, jídlo, hudbu či módu (Hudson a Richie, 2006b).

b) Po natočení filmu

Po natočení filmu je dle marketingu destinace správným krokem pozvat média, která se zabývají cestováním, na premiéru filmu. Turistická organizace, která spolupracuje s filmaři, by měla na místě natáčení zajistit prodej suvenýrů spjatých s místem, udržovat místa, která ve filmu byla zobrazena anebo například spustit web vyhrazený pro potencionální turisty. Úspěšné je také pořádat po natáčení na místě různé události, které jsou spjaté se snímkem. Dále by se organizace měla podílet na vytváření map a stránek pro turisty, na které by se mohl turista podívat odkazem na stránkách natočeného filmu. Úkolem pro turistickou by mělo být organizovat komentované prohlídky po natáčecích místech a pro turisty propagovat hotely a penziony, které byly zobrazeny ve filmu nebo seriálu. V neposlední řadě by měl být udržován zájem médií o filmovou lokalitu (Hudson a Richie, 2006b).

1.6 Neznámější filmové lokace na světě

- **Petra (Jordánsko)** – v tomto městě již více jak před dvaceti lety byl natočen film Indiana Jones a poslední křížová výprava. V tomto snímku je k vidění hned několik filmových lokalit. Filmování probíhalo i v mnoha státech, mezi něž se řadí Utah, Benátky, Španělsko ale i Německo a Anglie. Avšak jedna scéna z filmu se stala nejslavnější a to moment, kdy Indiana Jones jede na koni od kaňonu až k chrámu z pískovce a za ním je k vidění nádherná scenérie Al-Khaznehu. Město, které patří na seznam UNESCO, se stalo vyhledávaným turisty, kteří se chtějí vydat po stopách Indiana Jonese (The Travel, 2018).
- **Nový Zéland** – zaznamenal vysoký příjezd turistů po uvedení triologie Pána prstenů. Ve filmu jsou zachyceny hory, útesy a nádherná příroda tohoto ostrova. Nejnavštěvovanějším místem filmovými turisty, je na Novém Zélandě město Matamata, ve kterém se nachází Hobitín. Další navštěvované filmové lokace známé z této triologie jsou Waitomo Caves, Mount Sunday nebo Volcanic Ruapehu (The Travel, 2018).
- **Istanbul (Turecko)** – posloužilo k natáčení filmu, založeného na pravdivé události, Půlnoční Express. Vězeňské scény byly natočeny na Maltě, ale ve snímku jsou vidět záběry z Istanbulu, Bosporu nebo z Hagii Sophii. Po nepokojích v Turecku byly scény z filmu použity k propagaci státu (The Travel, 2018).
- **Maya Bay (Thajsko)** – v této lokalitě došlo k masivnímu nárůstu počtu turistů po uvedení snímku Pláž v hlavní roli s Leonardem DiCapriem. Natáčecím místem byl ostrov Koh Phi Phi Leh. Bílé pláže a čirá voda přilákala po zhlédnutí filmu mnoho turistů. Pod jejich náporu došlo k znečištění ostrova a ten byl turistům uzavřen. Díky tomuto filmu došlo k celkovému zvýšení počtu turistů v celém Thajsku (The Travel, 2018).
- **Londýn (Velká Británie)** – po natočení série s Harrym Potter, jak je již zmíněno výše, došlo k 50 % zvýšení počtu návštěvníků napříč celou Velkou Británií. Přestože podstatná část filmů byla natáčena ve filmových studiích, tak mnoho atrakcí z filmu lze nalézt v Londýně. Nejnavštěvovanější je nástupiště 9 ¾. Dále lze mezi filmovou lokalitu a vyhledávané místo zařadit St. Pancras Renaissance Hotel a Leadenhall Market. Filmové lokality z této série leží nejen v Londýně, ale po celé Velké Británii, např. Alnwick Castle,

Gloucester Cathedral, Christ Church College, anebo známá Duke Humfrey's Library v Oxfordě (The Travel, 2018).

- **Havaj** – na tomto ostrově se natáčel film, který se zaměřil na krásnou přírodu, a to Jurský park. Mnoho scén bylo natočeno na Kualoa Ranch. Tato oblast byla využita filmaři víckrát. Je možné ji vidět ve filmu Godzilla a Jumanji: Vítejte v džungli! Havaj může filmařům nabídnout dlouhé pláže, hory, vodopády, řeky a džungle. Právě Havaj ve filmu Jurský park představuje ostrov, kde byli naklonováni dinosauři (The Travel, 2018).

- **Itálie** – za historickými památkami se do této země vydala řada turistů po uvedení filmu podle knižní předlohy Dana Browna Andělé a démoni. Po filmu DaVinciho kód se opět ve filmu objeví Tom Hanks a snaží se odvrátit útok na Vatikán. Mezi filmové lokality a historické památky patří Pantheon, Sixtinská kaple, náměstí svatého Petra, Fontána di Trevi či Piazza Navona. Itálie je jako filmová lokalita mezi filmaři velice oblíbená. Po úspěchu knih Dana Browna je nabízena prohlídka právě po jeho stopách (The Travel, 2018).

- **Řecko** – moře, příroda a typická architektura Řecka je vidět ve snímku Mamma Mia! Tento film byl natočen na ostrově Kalokairi, avšak ve filmu nesl jiné jméno. Bílé pláže a útesy ze snímku se nacházejí ve Skopelosu. Také v Řecku je nabízena prohlídka zvaná Mamma Mia Hotel. Příznivci filmu mohou přespat ve stejném hotelu jako Meryll Streep a Pierce Brosnan a navštívit filmové lokality. Tato filmová místa se stala populární též pro svatby a líbánky (The Travel, 2018).

- **Kambodža** – poptávka v cestovním ruchu se zvýšila ve státě Kambodža po uvedení snímku Lara Croft: Tomb Raider. Film byl natáčen v rozlehlém chrámovém komplexu Angkor Wat. Průvodci jsou doporučováni celé dva dny na prohlídku tohoto komplexu. Většina snímků s Angelinou Jolie v hlavní roli, byla natočena v Angkor Thom a Bayon Temple (The Travel, 2018).

- **Čína** – právě v této zemi se natáčel jeden z nejlépe hodnocených filmů, Avatar. Národní čínský prak Zhangjiajie vytvořil kulisu filmařům a režiséru Jamesovi Cameronovi. Vytvořili zde fantastický svět Pandora. Přestože velká část filmu byla tvořena počítačově,

tak nárůst poptávky po tomto místě v roce 2009 výrazně vzrostl. V Číně jsou pořádány filmové výlety po stopách Avataru (The Travel, 2018).

Výše je vybráno deset známých filmových míst z celého světa. Mezi další známá filmová místa na světě patří také Dubaj, kde byl natočen jeden z dílů Star Trek. Dále pak Utah, díky filmu 127 hodin, v Louisianě ve Spojených státech byl natočen film Nespoutaný Django. Známá filmová místa jsou i v Japonsku, Chorvatsku, Argentině, Portugalsku, Španělsku, Maroku, Namibii nebo v Hong Kongu (Nunes, 2018 a The Travel, 2018).

2 Filmový cestovní ruch v České republice

Filmový cestovní ruch v České republice není tak populární jako v jiných státech. Právě o rozvoj a podporu filmového turismu se v České republice stará několik organizací. Nejznámější, pro rozvoj nejen filmového cestovního ruchu, je agentura CzechTourism. O podporu filmového cestovního ruchu v jednotlivých krajích se starají především filmové kanceláře. V Libereckém kraji se nachází mnoho filmových lokalit. Některé lze nalézt přímo v Liberci a některé se rozprostírají v přírodě či na zámcích a hradech v tomto kraji.

2.1 Podpora filmového turismu v ČR

V České republice existuje hned několik organizací, které se starají o filmový cestovní ruch a jeho rozvoj. Portálem CzechTourism není hlavním cílem jen zaměření na filmový cestovní ruch, ale v rámci jeho práce je možné najít i informace spojené právě s filmem. Projekt Filmová místa.cz je přímo zaměřen na podporu filmového turismu a zveřejňuje informace jen o filmech a místech s ním spojených. V neposlední řadě je v kapitole zmíněna Czech Film Commission, která se stará především o spolupráci s filmaři.

- **CzechTourism** - CzechTourism je největší agenturou v České republice, která se zabývá propagací České republiky jak na jejím území, tak i v zahraničí. Agentura provádí několik úkolů, aby Českou republiku prezentovala jako atraktivní destinaci cestovního ruchu. Mezi tyto úkoly například patří podpora rozvoje cestovního ruchu, mediální prezentace České republiky jako destinace, či vytváření příznivé image turistické destinace. CzechTourism propaguje všechny formy cestovního ruchu, které se dají aplikovat na Českou republiku. Mezi ně patří i filmový cestovní ruch. Agentura informuje o filmových kancelářích působících na území státu, ale také každoročně o vítězích titulu Film Friendly. Dále agentura na svých webových stránkách poukazuje na místa, kde byl natočen film a toto místo se díky němu proslavilo (CzechTourism, 2018).
- **Filmová místa.cz** - projekt Filmová místa.cz se zabývá tvořením databází míst, kde se filmy a seriály natáčely. Hlavním cílem je poskytnout divákům, kteří se chtějí na místo spojené se snímkem podívat, informace, fotografie a ve většině případů i adresu filmového místa. V současné době mají zaznamenáno 2 527 filmů a seriálů, 68 783 záběrů a z toho téměř u 80 % je uvedena adresa (Filmová místa.cz, 2018).

- **Czech Film Comission**

Czech Film Comission byla založena roku 2004 a stará se o podporu filmů a jiných audiovizuálních snímků, které vznikly v České republice. Propaguje zemi jako špičkovou filmovou destinaci zahraničním producentům, filmařům i divákům. Díky tomu podporuje filmový cestovní ruch. Zároveň pomáhá regionům a městům s propagací a marketingem filmové lokace s podporou při komunikaci s filmaři i konzultací při zakládání filmových kanceláří. Na jejich webových stránkách je možné najít záložku lokace, kde jsou filmová místa rozdělena do skupin. Filmaři si tak zde mohou vybrat podle fotografie filmové místo. Ovšem i filmoví turisté si ze zdejší galerie mohou vybrat místo spjaté s filmem. U fotografie je vždy uvedeno místo a název objektu či krajiny. Dále v záložce filmografie je seznam filmů, kde jsou v informacích o jednotlivých filmech kromě jiných, uvedeny názvy míst, kde se snímek natáčel (Czech Film Commission, 2018).

2.2 Filmový cestovní ruch v Libereckém kraji

Na území Libereckého kraje se nachází mnoho míst spjatých s filmem. Nejedná se jen o krajské město Liberec, ale i o mnohá další filmová místa, včetně hradů a zámků. V Liberci působí od roku 2015 filmová kancelář, která se stará o rozvoj filmového cestovního ruchu v Liberci.

2.2.1 Lokality

Liberec se proslavil díky mnoha filmům. Mezi novější můžeme zařadit film Grandhotel, jehož hlavní hrdinové se pohybují v centru Liberce a na hotelu Ještěd. U muzea byl natočen i jeden z mnoha filmů se Sherlockem Holmesem. Na kolejích, které patří Technické univerzitě, byl natočen televizní seriál My všichni školou povinní v hlavních rolích s Miroslavem Vladykou a Veronikou Žilkovou. V tomto snímku je vidět i Harcovská přehrada, radnice či Ještěd. Slavný snímek Obsluhoval jsem anglického krále, byl též natáčen na liberecké radnici a nádraží. Liberecké nádraží se objeví i v novém válečném dramatu s plánovanou premiérou v roce 2019, Resistance (Film Commission, 2018). V televizním seriálu z roku 2006 Poslední sezóna, Martin Dejdar hraje hokej v liberecké hokejové aréně, ve které jsou dodnes vyvěšeny obrazy z toho natáčení. Dle Sacherové, v roce 2019 budou mít premiéru snímky Spider-Man: Daleko od domova, Carnival Row a World on fire. Ve filmu Spider-Man bude k vidění náměstí Eduarda Beneše a liberecká radnice. V seriálu Carnival Row, který se také natáčel v centru Liberce, budou k vidění filmové hvězdy Orlando Bloom a Cara Delevingne. Britský filmový seriál World on fire byl natáčen v okolí Divadla F.X.Šaldy a kavárny Pošta. Na radnici byly také natočeny snímky Hitler: vzestup zla, Cirkus Humberto, Křehké vztahy, Milada, Genius – Albert Einstein. Na hradě Grabštejn byla v roce 2003 natočena pohádka Čert ví proč, režiséra Romana Vávry. Frýdlant, město nedaleko Liberce, si do filmu Dědeček automobil, vybral slavný režisér Alfréd Radok. Obec Kryštofovo Údolí se proslavila díky filmovému dramatu Adelheid z roku 1969. Obec v tomto filmu zobrazuje pohraniční ves těsně po válce. V té samé obci bylo též natočeno drama Modlitba pro Kateřinou Horowitzovou. Hollywoodská produkce zde natočila film Hartova válka s Bruceem Willisem a Colinem

Farrelem v hlavních rolích. Hamerský rybník se objevil ve snímku Dovolena s Andělem z roku 1952 (David, 2008).

Přímo v České Lípě probíhalo natáčení známého snímku od režiséra Juraje Herze, Petrolejové lampy v roce 1971. O šest let později bylo totéž město vidět ve filmu Věry Plívové-Šimkové Jak se točí Rozmarýny. Nedaleko České Lípy se nachází zámek Zákupy, který se proslavil v řadě filmů. Mezi ně můžeme zařadit televizní pohádku Královský slib, slovenskou pohádku O živej vode, ale i Krvavý román z r. 1992 z dílny Jaroslava Brabce. Nedaleko od Zákup se nachází Hradčany. V Hradčanech stojí letecké základny z filmu Tmavomodrý svět. Tyto hangáry v současné době slouží jako úložiště ultralehkých letadel, ale po natáčení jsou na zdech ještě anglické nápisy. Toto válečné drama režíroval Jan Svěrák a premiéru mělo v roce 2001. Obec Bezděz byla také k vidění v sovětsko-československém filmu Májové hvězdy z roku 1959, kde se v jedné z hlavních rolích představila Jana Brejchová. Scény ve filmu jsou převážně z okolí obecního úřadu. U Máchova jezera byl natočen již zmíněný film Dovolena s Andělem. Poblíž Valenic se nachází několik podzemních prostor. Do pískovce uměle vytvořené jeskyně, které sloužily i jako sklady za druhé světové války, se objevily ve filmu S čerty nejsou žerty a to jako úřad Lucifera v podání Karla Heřmánka. V těchto jeskyních se též natáčely části filmu Tajemství talismanu (David, 2008).

Černobílá pohádka z roku 1952 v hlavních rolích s Alenou Vránovou a Vladimírem Rážem byla mimo jiné natáčena u Kamenického Šenova v Libereckém kraji. Ve filmu je zachycena Panská skála, která připomíná píšťaly varhan (Laudin, 2011).

V horské vesnici v Dolním Polubném se na vlakovém nádraží objevil v roce 1981 Bolek Polívka ve filmu Kalamita od Věry Chytilové. Jednalo se o jeho první hlavní roli. Ovšem hospoda, která se ve filmu nachází, ve skutečnosti není v Dolní Polubné, ale v nedalekém Kořenově. Scény z tohoto filmu se natáčely i v okolí a to například ve městě Smržovka, kde se odehrával i děj televizního seriálu My všichni školou povinní. V roce 1980 měl premiéru film Krakonoš a lyžníci, ze kterého mnoho scén bylo natočeno v okolí Rokytnice nad Jizerou (David, 2008).

Český ráj je jednou z nejatraktivnějších lokací pro turisty na území České republiky. Je proto pochopitelné, že právě tato chráněná krajinná oblast se často vyskytuje ve filmech. Přímo v srdci Českého ráje se nachází město Turnov, kde se v roce 1999 natáčel film

Návrat idiota v hlavních rolích s Pavlem Liškou a Aňou Geislerovou. Nedaleko Turnova se nachází renesanční zámek Hrubá Skála, na kterém se natáčelo mnoho filmů i pořadů. Známostou pohádkou, která se natáčela v interiérech i exteriérech zámku je Princ Bajaja či Kočičí princ. Pohádka Princ Bajaja se mimo to ještě natáčela ve vesnici Kacanovy, kterou si pro natáčení vybrali i tvůrci pohádky Princ a Večernice. V Českém ráji se též nachází zřícenina hradu Frýdštejn, na kterém byla natáčena pohádka O princezně Jasněnce a létajícím ševci. Nejméně atraktivnější lokalitou pro filmaře v okolí Turnova a v Libereckém kraji celkově je zámek Sychrov, který je vyfocen na obrázku číslo čtyři. Barokní a novogotický zámek ze 17. století si vybralo pro natáčení desítky filmařů. Ve snímcích je často zachycena oranžerie či zámecká zahrada. Schodišťová hala zámku se objevila v pohádkách Nesmrtelná teta a Nejkrásnější hádanka. Zámek byl též kulisou ve filmu Zlatovláska (David, 2008). Na webových stránkách státního zámku Sychrov je možné najít seznam všech natáčení, která na zámku probíhala. Můžeme například jmenovat filmy: Kočičí princ (1978), Sedm hladových (1987), Tmavomodrý svět (2000), Zlatá nitka (2006), Rockstar (2010) či Tři mušketýři (2013) (Sychrov, 2017).

Komédie režisérky Marie Poledňákové Jak vytrhnout velrybě stoličku a Jak dostat tatínka do polepšovny (1977 a 1978) byly mimo jiné z části natáčené v Libereckém kraji. V prvním snímku leze Tomáš Holý s Františkem Němcem na skálu Dračí zub v Dračích horách u Hrubé Skály. Druhý snímek Jak vytrhnout velrybě stoličku se natáčel v Rokytnici nad Jizerou (Laudin, 2011).

Obrázek 4: Zámek Sychrov

Zdroj: Jiroutek, 2018

2.2.2 Filmová kancelář v Liberci

Filmová kancelář byla založena v roce 2015 a funguje pod městským informačním centrem. Dle vedoucí filmové kanceláře Sacherové, filmová kancelář úzce spolupracuje s filmaři z celého světa. Snaží se rozšířit povědomí o filmových lokalitách v Liberci, přilákat filmaře a následně zvýšit počet filmových turistů. Počet projektů filmové kanceláře každým rokem roste. V prvním roce fungování to byly jen tři projekty. V roce 2018 už filmová kancelář zorganizovala projektů sedm. Filmová kancelář se snaží pomoci filmařům s výběrem vhodných lokalit, s komunikací s úřady a v neposlední řadě se snaží, aby filmování mělo co nejmenší dopad na běžný chod města. Dále vedoucí filmové kanceláře Pavlína Sacherová se svým týmem se stará o ubytování a zajištění stravování pro filmové štáby. Poskytované služby filmové kanceláře jsou zdarma. Důvodem, že Liberec je ve filmu propagován se zvyšuje počet turistů a s tím spojené ekonomické přínosy. Dále si město díky filmu zvýší image.

- **Ekonomický přínos natáčení v Liberci** – celkový přínos z natáčení pro statutární město Liberec by se za rok 2018 dalo vyčíslit na 2 354 755 Kč. Dvoudenní natáčení Carnival Row na libereckém nádraží přinesl městu 40 000 Kč za pronájem Pavilonu v Masarykově ulici. Nejnáročnějším projektem pro filmovou kancelář bylo natáčení filmu Spider-man: Daleko od domova. Z tohoto natáčení dostalo město Liberec půl milionu korun jako poděkování. Tyto peníze byly rozděleny na Odbor cestovního ruchu, sportu a kultury, Odbor kanceláře primátora a největší část daru putovala na Centrum zdravotní a sociální péče Liberec. Ovšem celkový ekonomický příjem pro město se odhaduje až na 30 milionu korun. Oblíbenou filmovou lokací v Liberci je i náměstí Pod branou. V roce 2018 se zde natáčel seriál Bez vědomí, který přinesl do městské pokladny 15 000 Kč. Ke konci roku 2018 se v Liberci natáčel World on Fire. Tento historický seriál zaplatil za jeden natáčecí den 491 000 Kč a to především za pronájem Kavárny Pošta, Divadla F.X. Šaldy a jiné veřejné prostranství. Natáčení trvalo jen dva dny. Avšak celkový přínos pro město je mnohem vyšší, než vyčíslená suma. Po uvedení snímků se očekává zvýšení počtu filmových turistů a tím zvýšení celého ekonomického přínosu (dle Sacherové, 2019).

- **Podpora filmové tvorby od Libereckého kraje** - v roce 2019 poprvé Liberecký kraj vyčlenil 1 milion korun na podporu filmové tvorby. Kraj si bude vybírat sám, které filmové projekty podpoří. Částka 200 000 Kč již putovala na podporu dokumentárního

snímku Jizerské hory, putování po fenoménech. Pořad byl odvysílán na České televizi a měl nadprůměrnou sledovanost. Cílem bylo, aby vznikl kvalitní dokument o Jizerských horách. Stejná částka byla vyčleněna pro kriminální seriál Nelegál. Tento projekt je především financován Českou televizí a Státním fondem, ale také obdržel finanční podporu od měst z Libereckého kraje, ve kterých bude natáčení probíhat. V neposlední řadě Liberecký kraj přispěje 400 000 Kč na film Poslední závod. Cílem, podle radní Vinklátové, je podpořit filmovou turistiku v Libereckém kraji. Projekty, které kraj finančně podpoří, byly pečlivě vybrány za konzultace s Pavlínou Sacherovou. Vedení kraje též plánuje přímo podpořit Filmovou kancelář Liberec (I-noviny.cz, 2019).

- **Ocenění Film Friendly** - jedná se o cenu filmových kanceláří v celé České republice. Ocenění získá filmová kancelář, která nejlépe komunikuje s filmaři, veřejností, místní samosprávou, ale samozřejmě jsou brány v potaz i jiné aspekty. Cenu od roku 2014 uděluje Czech Film Commission. Do soutěže se mohou přihlásit subjekty s právní subjektivitou a se sídlem v České republice, které aktivně spolupracují s filmaři a pomáhají jim usnadnit natáčení. Vítěz získá mediální pozornost a zájem filmových profesionálů. Ocenění je vždy předáno na závěrečném večeru filmového festivalu Finále Plzeň. První cenu v roce 2014 získala filmová kancelář Jeseníky Film Office, v roce 2015 vyhrála Filmová kancelář Karlovarského kraje, roku 2016 vyhrála titul právě liberecká Film Office a v roce 2017 soutěž vyhrála Filmová kancelář Ústeckého kraje. Nová soutěž se vždy otevírá počátkem následujícího roku (Czech Film Commission, 2018).

Dle Ludmily Claussové z Czech Film Commission byl důvod vítězství Liberecké filmové kanceláře ten, že kancelář dokázala spolupracovat výborně jak s filmaři, tak s místní samosprávou i rezidenty. Kancelář dostatečně informuje veřejnost o omezeních spojených s filmem, jednou měsíčně pořádá komentovanou prohlídku po stopách filmu a umí filmařům zprostředkovat potřebné kontakty, pomůže urychlit proces povolení k natáčení a také doporučuje filmové lokace. V uplynulých letech Liberec Film Office spolupracoval s mnoha štáby z celého světa např. z USA a Číny. V dubnu roku 2017 měl premiéru na stanici National Geographic, seriál Genius o Albertu Einsteinovi, který se natáčel právě v Liberci. Producent tohoto seriálu Ron Howard, vyjádřil velkou spokojenost s filmovou kancelář v Liberci. Film Office též nechává místní návštěvníky spatřit zákulisí natáčení, mezi které patří i proměna liberecké radnice pro účely filmu (Visit Liberec, 2017).

3 Příprava výletu po filmových místech

V následujících kapitolách jsou sestaveny 3 výlety po filmových místech pro různé cílové skupiny. Výchozím a konečným bodem pro výlet je vždy Liberec. Pokud je zvolena doprava automobilem, je v orientační ceně započtena i cena paliva. Cílem je rozšířit povědomí o filmových lokalitách v Libereckém kraji. V příloze jsou k těmto výletům vytvořeny plakáty tak, aby přilákaly pozornost cílové skupiny.

Výletník je návštěvník, který se v destinaci zdrží pouze jeden den, aniž by přenocoval. Podle místa se tyto výlety řadí mezi vnitřní cestovní ruch. A jedná se o neorganizovaný, individuální výlet, který si účastník hradí sám. (Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011)

3.1 Výlet č. 1 - rodinný výlet s malými dětmi

Tento výlet po filmových místech má nízkou až střední náročnost. Je vhodný pro rodiny s dětmi starší 5 let. Trasa zahrnuje místa, kde byly natočeny pohádky.

- **Základní informace**

náročnost: 3/5

doprava: vlastní (52 km autem)

cena bez stravování: 1 180 Kč (4 členná rodina s dětmi 5 a 7 let)

přibližný čas: 7 hodin

trasa: Liberec – Frýdštejn – Sychrov – Liberec (viz obrázek č. 5)

po stopách filmů: **Frýdštejn** – O princezně Jasněnce a létajícím ševci

Sychrov - Nesmrtelná teta, Radúz a Mahulena, Zlatovláska, Kočičí princ, Zlatá nitka, Nejkrásnější hádanka, Fišpánská jablíčka, O pokladech

- **Popis výletu**

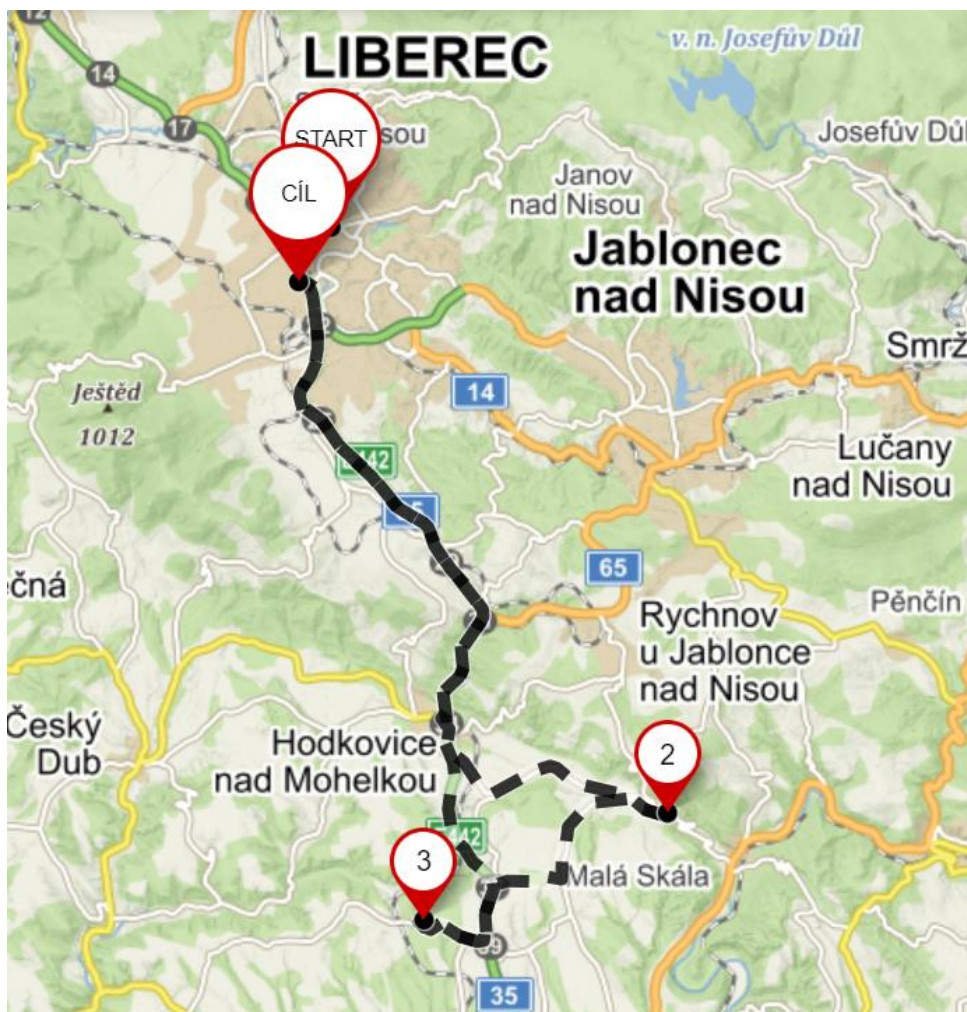
Výlet pro rodiny s dětmi je trasován z Liberce (na mapě bod START) a doporučený čas pro vyjetí je 9:45, protože hrad Frýdštejn je otevřen od 10:00. První zastávkou je obec **Frýdštejn** (na mapě bod č. 2), kde na stejnojmenné zřícenině hradu byla v roce 1987 natočena pohádka O princezně Jasněnce a létajícím ševci. Režisérem byl Zdeněk Troška

a v pohádce si zahráli Jan Potměšil, Michaela Kuklová, Helena Růžičková nebo například Yvetta Blanarovičová. Scény byly natáčeny v hradní věži i na nádvoří hradu.

Cesta z Liberce trvá přibližně 20 minut a je dlouhá 21 km. Auto lze zanechat na placeném soukromém parkovišti (cena 30 Kč na hodinu) a poté jít po modré i červené značené turistické trase až k zřícenině. Cesta je do mírného kopce, takže ji zvládnou i děti, po cestě se dá jet i s kočárkem. Od parkoviště až k zřícenině hradu to je přibližně 600 m. Vstup na zříceninu je pro děti do 6 let zdarma, pro děti do 15 let za 20 Kč a pro dospělé je cena 50 Kč. Otevírací doba na hradu Frýdštejn je od května do října denně 10:00 – 17:00. Prohlídka hradu je bez průvodce a zabere minimálně hodinu času. Při prohlídce lze spatřit hradní věž a nádvoří z filmové pohádky. Na hradě se nenachází žádné občerstvení. Nejbližší restaurace je pod hradem přímo v obci Frýdštejn.

Výlet pokračuje na zámek **Sychrov** (na mapě bod č. 3), který leží v obci Sychrov. Novogotický a barokní zámek ze 17. století, posloužil jako filmová lokalita mnoha filmařům. Oblíbený je především pro tvůrce pohádek. Byly zde například natočeny pohádky Nesmrtelná teta, Radúz a Mahulena, Zlatovláska, Kočičí princ, Zlatá nitka, Nejkrásnější hádanka, Fišpánská jablíčka a O pokladech. Cesta z Frýdštejna potrvá přibližně 11 minut a je dlouhá 8 kilometrů. Lze zaparkovat přímo před zámkem, kde je placené parkoviště (50 Kč na den). Vlevo u parkoviště se nachází Restaurace Konrad vhodná pro oběd s dětmi, nabízí českou kuchyni a ceny jsou již od 130 Kč za jídlo. Druhá restaurace se nachází přímo v areálu zámku. Jedná se o dražší restauraci vhodnou spíše pro slavnostnější oběd či večeři. Návštěvní doba se liší vzhledem k ročnímu období. Od ledna do konce března je zámek otevřen denně od 10:00 – 14:00, v dubnu denně od 9:00 – 15:30, od května do srpna denně od 9:00 – 16:30, od září do konce října denně 9:00 – 15:30, od listopadu do 23. prosince denně od 10:00 – 14:00, od 27. prosince do konce roku denně 10:00 – 14:00, zámek je uzavřen jen na Štědrý den, na Boží hod Vánoční a Štěpána. Již při vstupu branou do areálu zámku Sychrov lze spatřit mnoho filmových míst. Prohlídka zámku je možná s průvodcem s výkladem buď v češtině, němčině nebo v angličtině. Při prohlídce s česky mluvícím průvodcem je cena vstupu 200 Kč za dospělé osobu, 140 Kč za děti do 15 let. Děti do 6 let mají vstup zdarma. Prohlídka celého zámku s průvodcem trvá 50 minut. Zajímavá a vhodná je pro děti prohlídka s princeznou. Prohlídka trvá jen 25 minut a okruh vede jen po nejzajímavějších místech v zámku, jako je například schodišťová hala známá z pohádky Nejkrásnější hádanka nebo Nesmrtelná teta. Tento

okruh stojí pro děti do 3 let 20 Kč, pro starší děti 100 Kč. Další zajímavou prohlídkou je pro děti okruh Pohádka. Při této speciální prohlídce slouží interiéry jako kulisa a herci při ní hrají pohádkový příběh. Tyto příběhy se odehrávají pouze třikrát do roka a je nutná koupě vstupenky předem. Pro rok 2019 jsou chystány pohádky Pyšná princezna a O ukradeném měšci. Cena za tuto prohlídku je 180 Kč za osobu starší 15 let, 100 Kč pro děti a mládež do 15 let a pro děti do 3 let stojí vstupenka 30 Kč. Po prohlídce byste měli navštívit zámeckou zahradu. Park má rozlohu 26 ha a pyšní se vzácnými dřevinami především z původních výsadeb. Z parku je možné vidět balkón, zachycený v mnoha filmech. Slavnou scénou se pro tento balkón stal okamžik, kdy popravě z něj v pohádce Nejkrásnější hádanka přihlížel král. Na konci anglického parku se nachází Oranžerie. Stavba z 19. století v současné době nabízí odpočinkové místo pro turisty v podobě kavárny. Je vhodná pro návštěvu i s dětmi a to díky pestré nabídce (speciální palačinky pro děti, poháry atd.) Má otevřeno denně kromě pondělí od 10:00 – 16:00. Zajímavá atrakce pro děti je hned vedle zámecké zahrady a to kukuřičné bludiště. V bludišti jsou umístěny herní tabule s příšerkami. Existují dva typy hry, pro malé i velké děti. Na těchto tabulích jsou písmena, která na konci složí tajenku. Možný je i interaktivní způsob hry pomocí chytrých telefonů a QR kódů. Bludiště je otevřeno v letních měsících podle počasí. Za příznivého počasí až do 20:00. Děti bludištěm projdou a tajenku vyřeší v průměru za 1 hodinu. Vstupné je pro dospělé 85 Kč, pro děti do 15 let 60 Kč a děti do 3 let mají vstup zdarma. Cílem výletu je Liberec (na mapě bod CÍL).

Obrázek 5: Trasování výletu č. 1

Zdroj: vlastní zpracování dle Mapy.cz, 2019

3.2 Výlet č. 2 – výlet pro mladý pár bez dětí

Tento výlet po filmových místech má střední až vyšší obtížnost. Je vhodný pro mladší aktivní páry bez dětí. Trasa zahrnuje filmová místa přímo v Liberci.

- **Základní informace**

náročnost: 4/5

doprava: vlak, tramvaj, lanovka

cena bez stravování: 906 Kč (pár)

přibližný čas: 6 hodin

trasa: vlakové nádraží Liberec – Ještěd – liberecká radnice – kino – vlakové nádraží

Liberec (viz obrázek č. 6)

po stopách filmů: vlakové nádraží Liberec – Obsluhoval jsem anglického krále, Grandhotel, Resistance, Rašín

Ještěd – Grandhotel, My všichni školou povinní

liberecká radnice – Obsluhoval jsem anglického krále, Spider-man: Daleko od domova, Carnival Row, Genius-Albert Einstein, Milada, Křehké vztahy, Cirkus Humberto, Hitler: vzestup zla

Divadlo F. X. Šaldy – World on fire

- **Popis výletu**

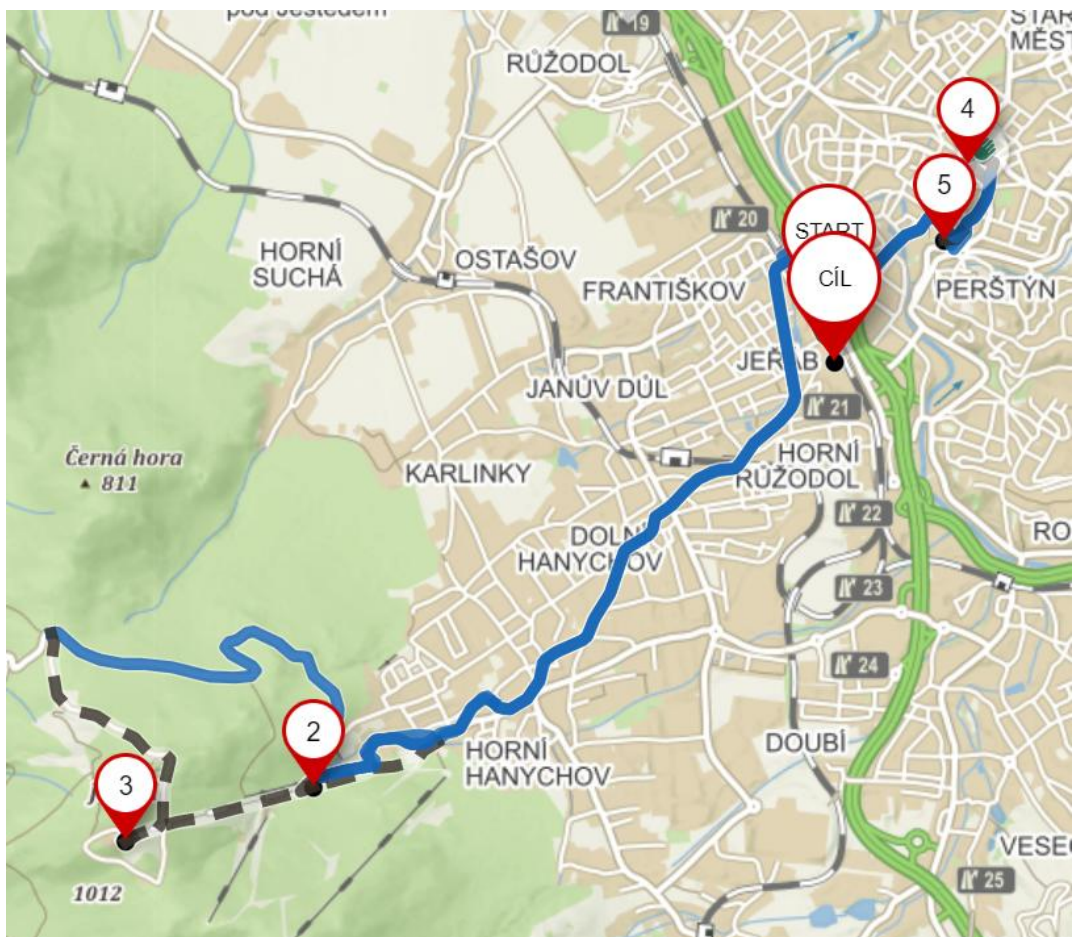
Výlet začíná na libereckém **vlakovém nádraží** (na mapě bod START), proto je vhodným dopravním prostředkem právě vlak. Právě na nádraží byla natočena část filmu z roku 2006, podle předlohy Bohumila Hrabala, Obsluhoval jsem anglického krále. Záběr na nádraží je i v komedii Grandhotel taktéž z roku 2006. V roce 2019 bude mít premiéru životopisné válečné drama Resistance, kvůli kterému byly na nádraží k vidění nacistické vlajky. I v českém televizním dramatu z roku 2018 Rašín, bylo k vidění liberecké nádraží (dle Sacherové, 2019).

Přímo před nádražím se nachází tramvajová zastávka, která vede až pod **Ještěd**. Přestupní lístek na libereckou MHD stojí pro dospělé osobu 20 Kč. Na konečné stanici tramvajové linky číslo 3 (na mapě bod č. 2) je možné nasednout na lanovku, která jezdí v pravidelných intervalech od 8:00 – 19:00 každý den, kromě pondělí, to je v provozu jen odpoledne. V zimních měsících je v provozu jen do 18:00. Cena za osobu je při jedné jízdě 99 Kč, při zpáteční jízdě 149 Kč. Cesta k hotelu Ještěd (na mapě bod č. 3) lanovkou zabere necelých 5 minut. Pokud by výletníci chtěli jít na Ještěd pěšky, musí počítat, že trasa je fyzicky náročná. Z tramvajové zastávky je vzdálenost 4,5 km a převýšení je 450 metrů. Z časových důvodů pro tento výlet je lepší zvolit jízdu lanovkou. Přímo u vysílače je občerstvení, popřípadě uvnitř restaurace, kde se mohou výletníci naobědvat. Restaurace je otevřena denně, kromě Štědrého dne, po celý rok od 10:00 – 24:00. Cena hlavních jídel je vyšší, pohybuje se od 200 Kč za jedno jídlo a výše. Ve vysílači se odehrával hlavní děj filmu Grandhotel a kavárna se objevila v televizním seriálu My všichni školou povinní.

Po návratu k tramvajové zastávce výletníci nasednou opět do tramvaje číslo 3. Výstupní zastávkou je stanice Šaldovo náměstí. Od této zastávky je to 300 metrů na náměstí Eduarda Beneše (na mapě bod č. 4). Na tomto náměstí se nachází **městská radnice**. Zde se natáčel

v roce 2018 film Spider-man: Daleko od domova. V tomto snímku bude k vidění i liberecká radnice. Radnice se proslavila díky snímku Obsluhoval jsem anglického krále, který se odehrával v interiérech. Též jsou k vidění filmové lokality ze seriálu Carnival Row. Mimo již zmíněných se na liberecké radnici natáčely snímky Hitler: vzestup zla, Cirkus Humberto, Křehké vztahy, Milada a Genius – Albert Einstein. Liberecké informační centrum pořádá prohlídky radnice. Od června do září od pondělí do pátku 9:00 – 15:00, v sobotu od 9:00 – 11:00. Od října do května od 9:00 - 15:00. Začátek prohlídky je vždy v celou hodinu a vstupné za jednu dospělou osobu je 70 Kč. Film Office Liberec pořádá komentované prohlídky radnice „Po stopách filmu“. Během prohlídky jsou k vidění filmové proměny radničních interiérů a návštěvníci se dozvědí zajímavosti z filmových natáčení. Pro tuto prohlídku je nutná rezervace vstupenek předem. Hned u radnice se nachází **Divadlo F. X. Šaldy**, které bude k vidění v seriálu World on fire. Bude mít premiéru v roce 2019.

V centru Liberce je velké množství kaváren, kde je možné se občerstvit. To samé platí o restauracích v centru. Několikrát týdně, kromě letní pauzy, lze navštívit představení v divadle F. X. Šaldy. Pro filmové nadšence je vhodným zakončením výletu návštěva kina v Obchodním centru Forum (na mapě bod č. 5). Cena za jeden lístek pro dospělou osobu na 2D představení je 174 Kč. K večernímu posezení je možné využít jeden z mnoha barů v ulici Široká. Na nádraží (na mapě bod CÍL) se dá z centra dostat tramvají číslo 2 nebo 3 ze zastávek Fügnerova a Šaldovo náměstí. Cena lístku je opět 20 Kč, nebo pěšky od Obchodního centra Forum je cesta dlouhá asi 1 kilometr.

Obrázek 6: Trasování výletu č. 2

Zdroj: vlastní zpracování dle Mapy.cz, 2019

3.3 Výlet č. 3 – výlet (nejen) pro pamětníky

Tento výlet po filmových místech má nízkou obtížnost. Je určený pro filmové pamětníky buď jednotlivce, páry či skupiny. Začátek trasy je v Liberci a cílem výletu je okolí České Lípy.

- **Základní informace**

náročnost: 2/5

doprava: vlastní (120 km autem)

cena bez stravování: 430 Kč (osoba starší 65 let)

přibližný čas: 7 hodin

trasa: Liberec – Zákupy – Česká Lípa – Kamenický Šenov – Liberec (viz obrázek č. 7)

po stopách filmů: **Zákupy** – Krvavý román, O živej vode, Královský slib

Česká Lípa – Jak se točí Rozmarýny, Petrolejové lampy

Kamenický Šenov (Panská skála) – Pyšná princezna

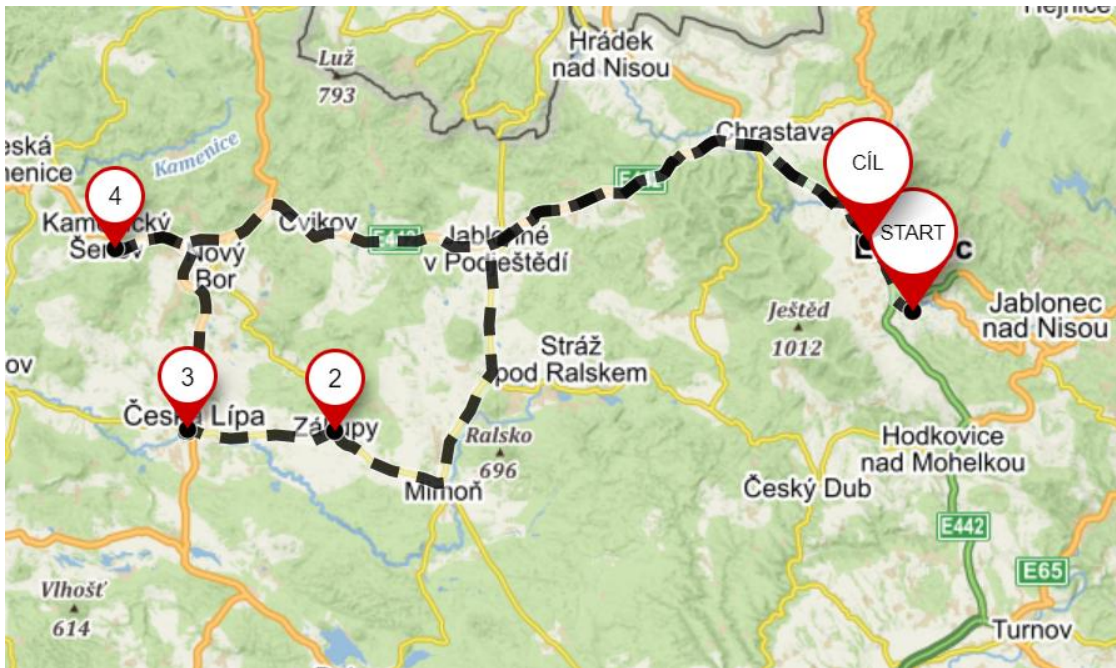
- **Popis výletu**

Výlet je trasován z Liberce (na mapě bod START) a první zastávkou je město **Zákupy** (na mapě bod č. 2). Trasa z Liberce je dlouhá 46 km a zabere 40 minut. Dominantou města je zámek Zákupy. Toto renesanční sídlo sahá až do 14. století. Zaparkovat lze pod zámek zdarma, kde je nehlídané parkoviště. Zámecký příkop se objevil ve snímku režiséra Jaroslava Brabce Krvavý román z roku 1992. Zámek je vidět i v několika scénách slovenské pohádky O živej vode z roku 1987. V neposlední řadě se zámek objevil i v novější pohádce z roku 2001 Královský slib od režiséra Kryštofa Hanzlíka. Zámek nabízí 5 okruhů prohlídek. Základním okruhem je prohlídka s názvem Zámek za císaře Ferdinanda I. Doba této prohlídky se liší v závislosti na ročním období, ale pohybuje se od 10:00 – 15:00 a od května do září od 9:00 – 16:00. Senioři nad 65 let za tuto prohlídku zaplatí 80 Kč za osobu, dospělí lidé 120 Kč za osobu. Prohlídka zabere přibližně 50 minut a je s výkladem v českém jazyce. Druhým okruhem je též základní okruh, ale s názvem Zámek za císaře Františka Josefa I. Otevírací doba i vstupné jsou stejné jako u prvního okruhu. Za stejnou cenu i ve stejné otevírací době je možné jít na prohlídku i třetího okruhu s názvem Zámek za prezidenta Masaryka. Čtvrtým okruhem je speciální prohlídka pro děti. Pátý okruh je nejdlejší a nejnáročnější. Zahrnuje do sebe okruh první a druhý za zvýhodněnou cenu pro dospělé 170 Kč a 120 Kč za seniory nad 65 let. Tato prohlídka trvá

100 minut. Vzhledem k fyzické a časové náročnosti je pro tento výlet vhodný okruh jedna, dva nebo tři. K zámku patří i rozlehlé a upravené zahrady a jsou vhodné pro procházku. Od listopadu do konce března jsou ovšem zahrady z bezpečnostních důvodů zavřeny. V dubnu se otevírají denně od 9:00 – 18:00, od května do konce září jsou otevřeny denně od 9:00 – 20:00 a celý říjen opět od 9:00 – 18:00. Vstup na anglický park a barokní zahradu je zdarma.

Po prohlídce se výletníci přesunou autem do **České Lípy** (na mapě bod č. 3). Cesta je dlouhá 10 km a zabere 15 minut času. V České Lípě je čas na oběd v jedné z mnoho restaurací. Tematickou může být například restaurace U Hrabala na náměstí T. G. Masaryka, kde je možné v teplém počasí obědovat i na terase. U restaurace se dá zaparkovat za poplatek 30 Kč na hodinu. Od restaurace to je 90 metrů na Škroupovo náměstí, kde se natáčel film Věry Plívové-Šimkové, Jak se točí Rozmarýny z roku 1977. Velká část filmu se též natáčela v Jablonném v Podještědí. V centru České Lípy se též natáčelo drama Petrolejové lampy režiséra Juraje Herze. Ve snímku z roku 1971 hlavní postavy ztvárnili Petr Čapek a Iva Janžurová. Na náměstí T. G. Masaryka se nachází informační centrum, kde výletníkům doporučí atraktivitu a zároveň jsou zde zdarma k dispozici mapy a tištěný průvodce. Informační centrum je otevřeno denně a otevírací doba se liší podle ročního období. Procházka centrem města zabere přibližně hodinu. Po procházce centrem je možné si odpočinout v jedné z mnoho kaváren, které se v centru města nacházejí.

Po procházce městem se výletníci přesunou do města **Kamenný Šenov** (na mapě bod č. 4). Cesta je dlouhá 15 km a autem trvá 22 minut. Na okraji města se nachází Panská skála z čediče, která se proslavila v pohádce z roku 1952 Pyšná princezna. V hlavních rolích se představili Vladimír Ráž a Alena Vránová. Ke Skále se dá dojít po žluté turistické značce z Kamenného Šenova, ale pro tento výlet je vhodnější zvolit parkoviště přímo u skály, za které se platí 20 Kč na hodinu. Hned u parkoviště je informační centrum. Vstupné je zdarma a procházka kolem Panské skály (asi 500 metrů) zabere přibližně hodinu času. Zpáteční cesta z Panské skály do Liberce (na mapě bod CÍL) trvá 45 minut a je dlouhá 51 km.

Obrázek 7: Trasování výletu č. 3

Zdroj: vlastní zpracování dle Mapy.cz, 2019

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo charakterizovat filmový cestovní ruch, popsat filmové lokality v Libereckém kraji a následně připravit produkt, který by pomohl ke zvýšení počtu turistů v těchto filmových lokalitách. Práce byla rozdělena na část teoretickou a na část praktickou.

Podstatou teoretické části bylo definovat pojmy související s filmovým cestovním ruchem a přiblížit historii tohoto turismu. Dále byly stručně popsány začátky filmu a pro představu o příjmech a nákladech byly uvedeny nejdražší a nejvýdělečnější filmy historie. V kapitole typologie a produkty filmového turismu byly popsány typy filmových turistů a jaké produkty by měly být použity pro zvýšení atraktivity a návštěvnosti filmové lokality. V této kapitole byly obecně popsány ekonomické přínosy, které může filmové natáčení lokalitě přinést. V bakalářské práci byly také stručně zmíněny nejznámější filmové lokace na světě a to z důvodu tématu filmového cestovního ruchu.

Následně byly popsány filmové lokality v Libereckém kraji, a co se na daných místech natáčelo. Mnoho filmových destinací leží přímo v Liberci, ale ostatní filmová místa leží po celém kraji. Tyto filmové lokality jsou představovány jak budovami, ulicemi, přírodními památkami, ale tak i zámky a historickými centry měst. V České republice filmový cestovní ruch podporuje několik agentur. Nejpodstatnější podporu pro Liberecký kraj přináší Filmová kancelář Liberec, která funguje pod informačním centrem. V práci byly uvedeny filmy, na kterých se kancelář podílela a bylo zmíněno prestižní ocenění Film Friendly, které Filmová kancelář v Liberci získala v roce 2016 pod vedením konzultantky této práce Bc. Pavlína Sacherové. V neposlední řadě byly popsány finanční prostředky, které získalo statutární město Liberec díky filmovému natáčení v Liberci a jaké finanční přínosy očekává vlivem filmového turismu.

V praktické části byly připraveny tři výlety „po stopách filmu“. Byly určeny pro různé cílové skupiny. U každého výletu byla vždy uvedena trasa, počet kilometrů, přibližná cena výletu bez stravování avšak včetně paliva v případě vlastní dopravy, dále filmové lokality, a z jakých filmů výletníci uvidí. Pro lepší orientaci byly připraveny mapy s trasováním výletů. Ke každému výletu byl připraven plakát, který by upoutal pozornost jednotlivých

cílových skupin, a tak zvýšil jejich zájem o filmový výlet. Tím přispěl ke zvýšení filmového cestovního ruchu v Liberci.

Jelikož se jedná o novější formu cestovního ruchu, tak se filmovým turismem zabývá menší část českých publikací, především proti jiným specifickým formám cestovního ruchu. Též se filmovým cestovním ruchem nezabývají statistiky cestovního ruchu. V budoucnosti by měly být tyto ukazatele zpracovány, aby byly jasné dopady této formy cestovního ruchu.

Seznam použité literatury

Citace

Barrandov Studio. 2018. Barrandov pro veřejnost [online]. [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <http://www.barrandov.cz/verejnost/barrandov-pro-verejnost/>.

BEETON, Sue. 2005. *Film-Induced Tourism*. Clevedon: Channel View Publications. ISBN 1-84541-015-7.

Box Office Mojo. 2018. All time Worldwide grosses [online]. [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <https://www.boxofficemojo.com/alltime/world/>.

CONNELL, Joanne. 2012. *Film tourism – Evolution, progress and prospect*. Tourism management.

Czech Film Commission. 2018. O nás [online]. [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: <https://www.filmcommission.cz/cs/>.

CzechTourism. 2018. O CzechTourism [online]. [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/clanky/filmova-kancelar-usteckeho-kraje-ziskala-titul-fil/>.

Česko-slovenská filmová databáze. 2018. Východ z továrny [online]. Praha: POMO Media Group s.r.o. [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/137135-vychod-z-tovarny/galerie/?type=1>.

Česko-Slovenská filmová databáze. 2018. Nejlepší filmy - Česko [online]. [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: https://www.csfd.cz/zebricky/specificky-vyber/?type=0&origin=1&genre=&year_from=&year_to=&actor=&director=&ok=Zobrazit&_form_=charts.

- DAVID, Petr. 2008. Filmová a televizní cestovní kniha: autem po Čechách, Moravě a Slezsku. Praha: Soukup & David. ISBN 978-80-86899-36-7.
- Film Commission. 2018. Resistance [online]. [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: <https://www.filmcommission.cz/cs/film/resistance/>.
- Filmová místa.cz. 2018. O projektu [online]. [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: <https://www.filmovamista.cz/projekt>.
- HEITMANN, Sine. 2015. Film Tourism Planning and Development – Questioning the Role of Stakeholders and Sustainability. *Tourism and Hospitality Planning & Development* [online]. [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14790530903522606>.
- Hospodářská komora České republiky. 2009. DESTINAČNÍ SPOLEČNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE [online]. [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: http://www.socr.cz/assets/aktivity/informacni-misto-pro-podnikatele/44_destinacni-spolecnosti-v-cr.pdf.
- HUDSON, Simon a Brent RICHIE, J.R.. 2006a. *Journal of Travel Research*. Promoting Destinations via Film Tourism: An Empirical Identification of Supporting Marketing Initiatives [online]. [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.510.4944&rep=rep1&type=pdf>.
- HUDSON, Simon a Brent RITCHIE, J.R.. 2006b. Film tourism and destination marketing: The case of Captain Corelli's Mandolin. *Journal of Vacation Marketing* [online]. London: Henry Stewart Conferences and Publications, 2006, (3), 256-268 [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/195807675/fulltext/880A01A42877436CPQ/6?accountid=17116>.

- I-noviny.cz. 2019. Liberecký kraj letos poprvé podpoří filmovou tvorbu [online]. 2019 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <http://liberec.i-noviny.cz/film/libereck-kraj-letos-poprv-podpo-filmovou-tvorbu>
- JIROUTEK, Jiří. 2018. Mladoboleslavsko. Státní zámek Sychrov [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <http://www.mladoboleslavsko.eu/dr-cs/1046-.html>.
- Kinobox.cz. 2018. Jakých je deset nejdražších filmů, které kdy byly natočeny? [online]. [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <https://www.kinobox.cz/clanek/14324-jakych-je-deset-nejdrazsich-filmu-jake-kdy-byly-natoceny>.
- KOTÍKOVÁ, Halina. 2013. Nové trendy v nabídce cestovního ruchu: nové produkty z hlediska motivace účastníků cestovního ruchu: nové trendy v nabídce turismu pro specifické skupiny: názorné příklady ze zahraničí i z České republiky. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4603-6.
- KVIFF. 2018. Hvězdy ve Varech [online]. [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: <https://www.kviff.com/cs/o-festivalu/hvezdy-ve-varech>.
- LAUDIN, Radek. 2011. Nejkrásnější filmová místa křížem krážem po Česku. Praha : Fragment. ISBN 978-80-253-1182-0.
- MACIONIS, Niki. 2004. Understanding the Film-Induced Tourist. Tourism Research Unit, Monash University. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/228790015_Understanding_the_filminduced_tourist.
- Mapy.cz. 2019. *Základní plánování trasy* [online]. [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?planovani-trasy&x=15.1056882&y=50.7016218&z=11&rc=95rPhx1qoj9iH8qx1Gdz95vt2x10Zu1aux1nid&rs=muni&rs=base&rs=base&rs=muni&ri=1818&ri=1833688&ri=1834335&ri=1818&mrp=%7B%22c%22%3A111%7D&rt=&rt=&rt=&rt=&xc=%5B%D>.

- NUNES, Sara Alexandra Soares da Mata. 2018. Tourist destinations displayed on film and television. Influence on their reputation, brand image and consumer choice. *European Journal of Tourism Research* [online]. (20) [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/2132561354/C6AAA38515944E86PQ/10?accountid=17116>.
- On Location Vacations. 2018. Daily Filming Location [online]. [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: <https://onlocationvacations.com/2018/10/31/wednesday-oct-31-filming-locations-for-first-wives-club-the-red-line-more/>.
- PLAŻEWSKI, Jerzy. 2009. Dějiny filmu 1895-2005. Přeložil Karel TABERY. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-1689-8.
- RILEY, Roger a Carlton VAN DOREN. 1992. Movies as tourism promotion: push factor in a pull location. *Tourism Management* [online]. [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: http://www.academia.edu/261446/Movies_As_Tourism_Promotion_A_PullFactor_In_a_PushLocation.
- ROESCH, Stefan. 2009. The experiences of film location tourists. Buffalo: Channel View Publications. ISBN 18-454-1122-6.
- RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. 2011. Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi. Praha : Grada. ISBN 978-80-247-4039-3.
- Starline Tours. 2018. Celebrity Stars' Homes Tour [online]. [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: <https://www.starlinetours.com/products/celebrity-homes-tour-hollywood>.
- Sychrov. 2017. Historie filmování na Sychrově [online]. [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: <https://www.zamek-sychrov.cz/cs/o-zamku/filmovani-na-sychrove>.

Šokující planeta. 2015. Nejnavštěvovanější zábavní park světa je na Floridě [online]. [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <http://www.sokujiciplaneta.cz/zajimavosti/sub-nejnavstevovanejsi-zabavni-park-sveta-je-na-floride>.

The Travel. 2018. *20 Famous Movie Scene Locations That You Can Actually Visit In 2018*[online]. [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <https://www.thetravel.com/20-famous-movie-scene-locations-that-you-can-actually-visit-in-2018/>.

TORCHIN, Leshu. 2002. Location, location, location: The destination of the Manhattan TV Tour. *Tourist Studies* [online]. [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/14687976020023002>.

Visit Liberec. 2017. Tisková zpráva: Město Liberec bylo v roce 2016 nejvstřícnější k filmařům a získalo titul Film Friendly [online]. [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: http://www.visitliberec.eu/wp-content/uploads/2017/04/TZ_titul_Film_Friendly.pdf.

Visit Liberec. 2018. Komentované prohlídky [online]. [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: <http://www.visitliberec.eu/aktuality/komentovane-prohlidky/>.

Bibliografie

PETRŮ, Zdenka. 2007. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. 2., vyd. Praha: Idea servis. ISBN 978-80-85970-55-5.

Seznam příloh

Příloha A - Plakát pro výlet s dětmi	52
Příloha B - Plakát pro filmový výlet po Liberci	53
Příloha C - Plakát výletu (nejen) pro pamětníky	54

Pohádkový výlet

Chceš vidět zámek, ve kterém bydlí princezna z pohádky

Nejkrásnější hádanka?

Víš, na jakém hradu držela čarodějnice princeznu z pohádky

O princezně Jasněnce a létajícím ševci?

trasa Liberec – Frýdštejn – Sychrov - Liberec

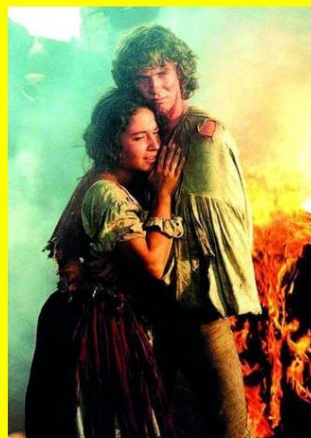
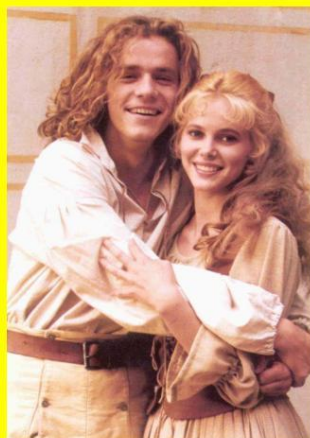
orientační náklady 1 180 Kč (4 členná rodina)

doprava vlastní (52 km autem)

čas 7 hodin

po stopách pohádek Frýdštejn – O princezně Jasněnce a létajícím ševci

Sychrov - Nesmrtelná teta, Radúz a Mahulena,
Zlatovláska, Kočičí princ, Zlatá nitka, Nejkrásnější
hádanka, Fišpánská jablíčka, O pokladech

FILMOVÝ VÝLET

PO STOPÁCH FILMŮ V LIBERCI

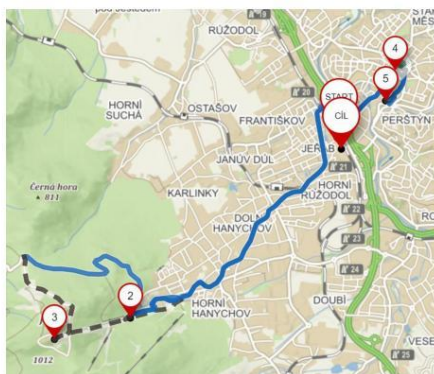
TRASA vlakové nádraží – Ještěd – radnice – kino – vlakové nádraží

ČAS 6 hodin

ORIENTAČNÍ NÁKLADY 906 Kč (pár)

PO STOPÁCH FILMU Obsluhoval jsem anglického krále, Grandhotel, Resistance, Rašín, Spider-man: Daleko od domova, Carnival Row, Genius-Albert Einstein, Milada, Cirkus Humberto, Hitler: vzestup zla, World on fire

DOPORUČENÍ kino Cinema City ve Fóru, bary v ulici Široká a Barviřská

PRO VÍCE INFORMACÍ NAVŠTIVTE INFORMAČNÍ CENTRUM LIBEREC

Výlet (nejen) pro pamětníky

Máte rádi přírodu, výlety a filmy?

Tak tento výlet je přesně pro Vás!

Vydejte se po stopách Pyšné princezny, Krvavého románu i dalších filmů a užijte si nenáročný výlet na zámek a do krásné přírody.

Co Vás čeká?

doprava: vlastní (120 km autem)

orientační náklady: 430 Kč (osoba starší 65 let)

přibližný čas: 7 hodin

trasa: Liberec – Zákupy – Česká Lípa – Kamenický Šenov – Liberec

po stopách filmů: Zákupy – Krvavý román, O živej vode, Královský slib

Česká Lípa – Jak se točí Rozmarýny, Petrolejové lampy

Kamenický Šenov (Panská skála) – Pyšná princezna

